

The Project Gutenberg eBook of Enkens Søn, by Herman Bang

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Enkens Søn

Author: Herman Bang

Release date: April 1, 2004 [EBook #12167]

Most recently updated: December 14, 2020

Language: Danish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ENKENS SØN ***

Produced by Steen and Heidi Christensen and Distributed Proofreaders

Europe, <http://dp.rastko.net>

Transcribers note: bold - fremhævet = #/# italics - skråskrift = /

Herman Bang

ENKENS SØN.

Første del af Stille Eksistenser

Til FREDERIK BJERING.

Da Rigsrevinden af Waldecks Valg til Priorinde for Klosteret blev bekjendt i Eisenstein, vakte det megen Kritik. Det var godt nok at være Enke efter en Helt fra Gravelotte, men derfor omstyrtede man dog ikke de ældste Ordensregler og blev Priorinde, naar man kun var et Par og tredive Aar. Men saadan gik det, naar man var protegeret af Hoffet.

Harmen pustede sig op rundt ved Stiftsfrøknernes smaa Te'er og efter Bibellæsningerne, naar alle var samlede. Frøken von Salzen strammede sine Kappebaand og talte om en Adresse til hendes Durchlaughtighed Protektricen.

Men da Grevinden—fin og bleg og lille var hun, saa hun næsten blev borte under det lange Enkeslø—første Gang havde talt i Ordensforsamlingen med sin Stemme, der lød som et frygtsomt, bedrøvet Barns; og da de gamle Stiftsdamer en Uges Tid havde set Priorinden vandre sin Aftentur op og ned i Lindealleen med sin Søn under Armen, Otto Heinrich, en Krøltop, der kun var ti Aar og allerede lige saa høj som sin Moder—hvor tæt gik de ind til hinanden—begyndte de gamle Damers Sind at mildnes.

Og da Priorinden første Gang havde set Stiftsfrøknerne til Te og stille hyggende havde gjort Honnørs i sin Salon, hvor de gamle Damer spillede Whist rundt ved opslaaede Borde—paa Væggen hang Kaptejn von Waldecks Billede med Flor og Krans af Immorteller; den lokkede Otto Heinrich gav Kavaleren, bragte Skamler og en ny Kop Te—da var Stiftsdamernes Modstand brudt.

Da de gamle Hjærter først var tøet op, blev den lille Priorinde snart som en Datter, for hvem de alle blev Mødre, de gamle. Og Otto Heinrich—han drev sit Spil med halvhundrede "Tanter".

Ikke deres ældste Kat, ikke en Gang Frøken von Salzens Moppe, levede mere i Fred for hans Kaadhed. Hans lyse Drengelatter klang gennem de stille Gange.

-Det er Drengen, sagde de gamle Damer,—den Dreng ta'r Livet af En.
Der #maa# en Ende paa det.

Og den Dag, Otto Heinrich rejste—han skulde paa Kadetskolen i Berlin, det var den høje Tid—græd hele Klosteret.

Priorinden fulgte ham. Og da hun kom tilbage, tog hun atter stille op sin Dont i de hvælvede, halvmørke Klosterstuer, hvor Frøknerne strikkede uforstyrret og Yndlingskattene snurrede i Fred.

Nu var der blevet stille i Klosteret.

Noget sjældnere saa Priorinden ogsaa Stiftsdamerne til Te nu, og kom de paa Visit, tog Fru von Waldeck altid imod dem i den lille Stue. Der blev ikke mere fyret i Salonen. Damerne lod, som om de ikke mærkede det. Priorinden maatte jo spare: der kom en Tid, hvor "Drengen" skulde bruge Penge.

I det stille Liv blev Mandag Ugens store Dag. Da fik Priorinden Brev fra Otto Heinrich. Mange Gange læste hun de store, klare Drengbogstaver—der stod næsten altid de samme Sætninger med de samme Ord.—Først læste hun dem alene; men siden kom Stiftsdamerne for at høre nyt om "Drengen", og Brevet blev læst igjen og om igjen—vel de hundrede Gange.

Hver Jul og Sommer kom Otto Heinrich hjem. Hvor han dog voxede. Slank og fin var han i Uniformen. Priorinden saa ud som hans Søster, naar hun spaserede ved hans Arm.

Men den gamle Spilopmager blev han ved at være. Hvad han fandt paa! Sidste Nyaarsaften, da han indhyllet i et langt Lagen gik gennem Kapelgangen—den hvide Dame viste sig der før et Dødsfald—havde han nær taget Livet af hele Klosteret.

God var han—ejegod. Hvor var han ikke glad Juleaften—rigtig et Barn endnu—naar Stiftsdamerne, havde tændt "Drengens" Træ i den store Sal, og den lange Kadet stod og skoggerlo, druknende under Svampeholdere og de filerede Vasketøjsposer og Strømperne, som gamle Hænder havde hæklet og strikket.

Han lo, og han sang, og han takkede. Og han svingede sin Mor.

-Otto Heinrich, Otto Heinrich! hvor du kysser mig ...

-Ha, ha! mærker du mit Skjæg, lille Mor.

-Ja, det kommer!

Sidste Juleaften havde han ogsaa kysset Frøken von Salzen. Med et fly'er han til og tager hende om Hovedet—Frøken von Salzen havde sin Strudsfersturbaan paa, af ægte Fjer—og kysser hende ... midt paa Munden.

-Tak, tak! sagde han.—Tusend Tak!

-Men Otto Heinrich! raabte Priorinden, Otto Heinrich dog!....

-Saa, saa! Frøken von Salzen slap løs. Den Dreng er dog for *maladroit*. (Frøken von Salzen rystede af Fornøjelse) Aldrig bliver han voxen, sagde hun til Stiftsdamerne.

Frøken von Salzen havde stukket "en Halvtredser" ind mellem Otto Heinrichs sex broderede Lommetørklæder.

* * * * *

Tiden gik. Det var sidste Gang Otto Heinrich var hjemme som Kadet. Om et Par Maaneder skulde han være Officer.

Moder og Søn sad den sidste Dag i Tasmørket i den lille Stue. Samtalen var træget hen og gaaet i Staa, saa lidt efter lidt. Otto Heinrich flyttede sig fra Chaiselonguen til Vinduespladsen og fra Vinduespladsen til Klaverstolen. Han havde ikke Ro.

-Mor, sagde han, det kom som et Udraab, Mor, det var det—om Regimentet?

-Regimentet?

-Ja, Mor ... vi maa ... tale om det ... Det nytter ikke....

-Det er jo afgjort, Otto Heinrich, du tjener, hvor din Fader tjente.

Kadetten rejste sig.—Men Mor, sagde han sagtere, det er saa dyrt i Garden.

Grevinden førte Haanden ind mod sit Bryst:—Jeg har sparet i disse Aar.

Otto Heinrich gik op og ned ad Gulvet. Det var saa mørkt, at de næppe saa hinanden. Helt henne fra Krogen sagde han saa:—Mor—hvorfor skal Paul Tjener rejse?

-Hvem har sagt dig det?

-Han fortalte mig det i Gaar. Han græd, Mor. Otto Heinrich tav lidt. Han lukkede Fars Øjne, sagde han.

-Jeg har skaffet ham en Plads—Ordene skjaldv lidt—, jeg behøver ham ikke.

-Mor! Den lange Kadet kom hastig hen over Gulvet. Og al Ting for mig, sagde han.

-Aa, men Mor!—Taarerne løb ned ad Otto Heinrichs Kinder—du #skal# faa Ære af mig.

Priorinden gled med sin Haand blødt gjennem Sønnens Haar.

* * * * *

Otto Heinrich rejste. Et Par Dage efter kom Frøken von Salzen paa Visit hos Priorinden.

Frøken von Salzen var #meget# besynderlig den Dag: Hvert Øjeblik glemte hun Titelen, og hun løste sine dadelløse Kappebaand op tre Gange.

Hun talte uafbrudt om Pligter og om at være unyttig og om gamle Frøkener og' om Fædrelandet.—Grevinden sad og saa paa hende og forstod ikke et eneste Ord.—Hvis Tanken havde været #mulig,# vilde hun have sagt, Frøken von Salzen svedte.

-Mennesker som jeg, der sidder hen ... unyttige og maatte være glade til, om de kunde faa Lov....

Frøken von Salzen tav stakaandet, og der blev en Pavse.

Priorinden forstod ingen Ting og vidste ikke, hvad hun skulde sige.

Men pludselig greb Frøken von Salzen begge hendes Hænder.—Men nu kunde de jo blive til Nytte.

-Til Nytte? Jeg....

-Ja, Pengene (jo—Frøken von Salzen svedte)—mine Par tusind....

Priorinden forstod pludselig, og de blev blodrøde begge to.

-Ja, sagde Frøken von Salzen, De maa—ret forstaa. Man ved jo, saadan en Ekviperung er dyr....

-Jeg ... Priorinden kunde knap faa Ordene frem—jeg har jo sparet, sagde hun. Tak, men jeg har selv.—Tak!

Hun fandt ikke mer at sige, og Frøken von Salzen rejste sig forvirret. Men da Frøkenen var kommen frem til Døren, gik hun efter hende.—Tak sagde hun, tak skal De ha'! og hun lagde Hovedet ind til den gamles Bryst, lige paa Kappebaandene.

Aldrig havde Paul Tjener set "Naaden von Salzen" skyde saadan Fart som den Dag hen gjennem Gangen.

* * * * *

Otto Heinrich blev Officer og traadte ind i Garden. Det var om Vaaren.

Sommeren kom og gik, og det blev Vinter.

Nu stod der noget i Heinrichs Breve. Lange Beretninger skrev han, ungdommelige og lykkelige om Fester og straalende Baller og Banketter med uendelige Spisesedler og høje Herskabers Skøjtepartier ved Fakler. Tit skrev han om Natten, naar han kom hjem fra Bal. Han kunde ikke sove for Berusning og Lykke. Og Brevet—forvirret og ud og ind—blev som fyldt af Musik og Ungdom og Lys og Liv.

Den lille Priorinde læste, om og om igjen. Og sart Rødme kom op i hendes Kinder, og hun smilede, mens hun læste, og med Haanden under Kinden drømte hun længe foran sin Søns Brev.

De gamle Stiftsdamer blev aldrig trætte af at høre.

-Det var Hofliv det!

-*Le monde*—det!

De slugte hvert Ord, og de standsede Læsningen ved hvert nyt Navn.

-En Felsenburg? En Felsenburg.—Hvem er det? Felsenburg?

-Felsenburg-Weisenstein—det er dem fra Rhinen.

-Hm, saa nu er #hun# ved Hoffet!—Og Strikkepindene gik igjen.

-Ja, Familierne skifter, sagde Frøken von Salzen, og hun fortalte endnu en Gang Gehejmeraad Goethes Kompliment, da hun havde staaet i Tableau, som Gretchen, ved det storhertugelige Hof i Weimar.

Til Julen kom Otto Heinrich hjem. Det var Dage. Der blev en Fortællen ved Visiter;—alle de gamle fulgte efter Otto Heinrich i Stime, paa Vejen fra Kirken;—ridderlig bøjede Otto Heinrich sig og bød den ældste Stiftsdame Armen; ved de smaa Teer;—Otto Heinrich sang Løjtnansviser og akkompagnerede sig med en Finger.

Der var især en Vise—om en Bændelorm. Det var Otto Heinrichs Yndlingsang.

"Ich hab' im Leben keine Freude.
Ich hab' ein Bandelthier im Leib."

Frøken von Salzen sad noget stiv under Strudsfjerene: saadanne Viser kjendtes ikke i Weimar.

"Und trink ich Wein, und trink ich Bier
Den Genuss hat stets das Bandelthier!"

De gamle Stiftsdamer saa ned i deres Skjød.

Priorinden var saa lykkelig. Hun sad, fin og lille, og sagde ikke meget, men hørte kun og saa paa sin store Søn.

Og Otto Heinrich standsede midt i en Vise og rakte hende begge sine Hænder:

-Mor, sagde han, hvem ser du paa?

-Et Søskendepar! sagde de gamle Damer,—og fem-seks Kapper trængtes sammen i Vinduet bag Blomsterpotterne—naar Moder og Søn spaserede sammen langs de snedækte Gange i Haven. Som et Par Søskende saa de ud.

Lidt ind i Januar var Løjtnant v. Waldecks Permission udløben, og han rejste.

* * * * *

Brevene kom sjældnere nu, lidt sjældnere—et Par meget korte, saa et længere. Tre, fire Uger slet ikke noget. Saa fik Priorinden endelig et Brev—der var et "A" slynget af Roser paa Konvoluten ... en trekantet, sær Konvolut.

Men hans Haandskrift #var# det.

Den lille Priorinde aabnede det, der var saadan en kras Lugt af

Parfume ved det røde Papir. Kun et Par ligegyldige Linier stod der. Men med Et blev den lille Priorinde blodrød og slap sin Søns lyserøde Brev.

Undertiden skrev Otto Heinrich ogsaa paa Brevkort nu. Da Priorinden første Gang fik et Postkort og saa' der med sin Søns Haand det "Kjære Moder!" som alle fremmede Øjne havde kunnet læse, følte hun som et Stik i sit Bryst.

Hun viste aldrig Stiftsdamerne Kortene og talte aldrig om dem.—

Ud paa Sommeren sendte Priorinden Bud efter Paul Tjener. Han tjente paa et Gods i Nærheden: Han skulde besørge noget for Priorinden.

-Det er en Kasse med Sølvtoj, sagde hun. Jeg har ikke Brug for det. Paul vil nok besørge det. Man siger, i Harburg faar man det saa godt betalt ... til Omsmelting.

Paul tog Kassen uden at sige et Ord. Inde i sit gamle Kammer satte han sig og tog op Stykke for Stykke. #Det# var den store Opsats, og #det# Grevindens Sølvspejl. Pauls Hænder rystede, mens han sad, saa Spejlet nær var faldet fra ham.

Men da han nederst paa Bunden af Kassen, pakket ind i mange skaansomme Papirer, tog op de store Waldeckske Sølvkandelabre—de med det ciselerede Vaaben, som altid havde staaet inde i Salonen, i Hjørnerne, svor Paul Tjener en svær Ed. Han satte Kandelabrene fra sig og helt rød i Hovedet kom han ind til Priorinden.

-Deres Naade, sagde han og blev mere "klein", da han stod foran hende—Stemmen skjælv lidt. Deres Naade. Det er nok en Fejltagelse....

-Hvad er der, Paul?

-Deres Naade, de store Kandelabre laa i Kassen.

-Ja, Paul, Priorinden blev rød som en Tyv over det blege Ansigt,—jeg ved det.

Paul vendte kort om og gik.

Han sad ude i Tjenerkamret med Kandelabrene i sine Hænder og følte op og ned ad Stagerne, hen over Vaabenet paa Fodstykshjørnerne.—De var blevne pudsede saa mange Gange. Længe sad han og holdt dem i sit Skjød. Og Paul Tjener svor og smaagræd imellem hinanden.

Paa Ordensdagen var der Modtagelse hos Priorinden. Det var sjældent nu. Men i Aften straaled Kronen i den store Salon, og Damerne spillede deres Whist eller pludrede ved Strikketøjerne rundt i Sofaerne.

Frøken von Salzen tronede i et Hjørne under sine Strudsfjer.

-Hvor de Græsbuketter er smukke, sagde Frøken von Bergstein. Ja, Priorinden forstaar at pynte.

-Men hvor falder det "Barnet" ind? de skjuler jo aldeles de gamle Sølvkandelabre.—Frøken von Salzen bøjede sig tilbage og blev meget bleg. Hun havde set det: #Kandelabrene var der ikke.#

-Ja, sagde hun, et Par magnifique Buketter!

Hun sad længe stum. Hænderne rystede lidt i hendes Skjød.

* * * * *

Dagen efter tog Frøken von Salzen bort—med Jærnbane. Det var først tredje Gang i sit Liv, at Frøken von Salzen satte sig paa en Jærnbane. Hele Klostret var forbavset. Om Aftenen kom hun tilbage. Hun talte ikke om, hvor hun havde været—og ingen spurgte. Man #spurgte# ikke Frøken von Salzen.

Otto Heinrich kom hjem Aftenen før sin Moders Fødselsdag. Han gjorde megen Støj og kunde mange Garnisonshistorier. Næste Dag opholdt han sig mest i Haven, hvor han dresserede et Par Hunde.

Om Aftenen skulde der være Selskab hos Frøken von Salzen.—Det er meget nemmere nu, naar Løjtnanten er hjemme, havde hun sagt til Priorinden. Hvad skal De ha' alt det Kvalm for paa Deres Fødselsdag?

Alle de gamle Damer var der. De sad pressede sammen i de to smaa Stuer og talte om det ene, Otto

Heinrich:

-For hver Gang, han kom hjem, blev han mere distingueret.

-Der saa man "Blodet"!

-Og hvor den Smule Bleghed klædte ham.

-Og saa munter han altid var—det var Ungdom!

Priorinden og Otto Heinrich var de eneste, som ikke var kommet og Klokken var otte.

Saa meldte Lejetjeneren:—Hendes Naade Priorinden.

Det gav et Sæt i alle de gamle Damer, og Frøken von Salzen fik sig næppe rejst.

-Ja. Priorinden kom alene.

Frøken von Salzen kunde ikke spørge. Hun tog blot med famlende Hænder—hvor blev hun gammel, Frøken von Salzen—Priorindens Haand. De stod midt i Stuen.

Den lille Priorinde tøvede et Øjeblik. Saa sagde hun rolig—men der var slet ingen Klang i hendes Stemme:—Ja, Otto Heinrich beder hilse. Han havde—desværre, kun Permission til i Aften.—

De gamle Frøkner sad langs Væggene og dukkede sig ned over deres Strikketøj og vilde ikke se paa hinanden. Og hele Aftenen talte de lavmælt og dæmpet—som om de var bange for at vække en, der sov—og hver sagde lidt, ligesom paa Tur, af Frygt for Pavser.

* * * * *

Længe var Priorinden nu om sine Breve til Otto Heinrich. Hun sendte ham ingen Bebrejdelser. Men der var som en sammenpresset Angest over Ordene, og bange skrev hun tøvende og frygtsomme Sætninger, der saa stille bad.

Og længe stirrede hun paa Brevet, hun havde skrevet og sukkede tit.

Frøken von Salzen havde faaet en ren Passion for at kjøre paa Jærnbane. Om hun ikke tog afsted hvert Øjeblik. Og Himlen maatte vide, hvorhen.

Som hun ældedes for Resten, Frøken von Salzen—hun gik altid med to Stokke nu.

Men Tiden gaar og tager svært paa os alle. Selv Priorinden—"den Ungdom"—begyndte at faa hvide Haar mellem de brune under Enkekappen.

En Morgen—Otto Heinrich havde været Officer fire, fem Aar—vækkede Pigen Priorinden meget tidlig.

-Deres Naade, der er en Herre....

-Paa denne Tid? Du sagde dog vel, han maatte komme igjen.

-Ja, Deres Naade, men—Pigen var helt forfjamsket—han siger, han #maa# tale med Deres Naade.

-#Maa?#

-Ja, Deres Naade ... jeg ... Deres Naade, sagde Pigen, jeg er saa bange,—hun var helt aandeløs—han er fra Politiet....

-Fra Politiet! Priorinden satte sig op i Sengen. Hvor falder det dig ind? Hvad har vi at gjøre med Politiet.—Sig, jeg skal komme.

Priorinden sad et Øjeblik op i Sengen med Hænderne for Øjnene. Saa begyndte hun at klæde sig paa. Hun talte med sig selv om hvert Klædningsstykke, hun tog frem.

-Ja, sagde hun, vi maa sende til Vask—at det ikke bliver glemt—vi maa i Morgen sende til Vask....

-Hm—hvor det Spejl ser ud—hvor det ser ud—med Støv....

Hun kom ind i Stuen uden at have tænkt en fornuftig Tanke. En Herre med store Whiskers rejste sig fra en Stol.

-Det er Grevinden af Waldeck, med hvem jeg har den Ære? sagde han.

Priorinden nikkede og satte sig paa en Stol ved Døren. Hun vilde være falden ellers.

-Ja. Det er mig. De ønsker at tale med mig. Vil De tage Plads.

-Ja, Deres Naade. Det er en ren Bagatel,—Bagatel—men, det har nogen Hast—ellers vilde jeg ikke have forstyrret Deres Naade saa tidlig.—

Priorinden saa et Papir mellem Mandens Fingre. Han havde saa mange Diamanter paa Fingrene.

-Det er kun en lille Gjæld—af Løjtnant von Waldeck.

Priorinden strakte Haanden ud.

-Tillader De, sagde hun og vidste ikke, hvorfra hun fik Ordene.

-Ja det er kun—han holdt stadig Papiret mellem Fingrene—et lille Bevis, Deres Naade—et lille uskyldigt Bevis—naar han smilte saadan, saa man alle hans Tænder—Grev von Waldeck er i øjeblikkelig Forlegenhed—og jeg skulde gjerne ... Det er bare et lille #Æresbevis,# Deres Naade....

Manden rakte Papiret frem, og Priorinden tog det med Spidsen af to stive Fingre. Haanden faldt tilbage i hendes Skjød.

Hun løftede Papiret igjen: hun kunde intet læse. Og med samme kolde Stemme sagde hun:—Og naar skal De have Pengene?

-Aa, Deres Naade—forstaar sig—en Dags Tid kan man altid vente. Siger vi i Morgen? Man er altid "kulant".

Priorinden vidste ikke, hvad hun havde svaret, om han havde taget Papiret eller hvordan han var gaaet. Hun havde blot med en forfærdelig Anstrængelse løftet dette blaa Papir igjen og læst #Summen,# han skyldte.

Summen, Summen—fem tusend Mark.

Hun havde dem ikke. #Hun havde dem ikke.# Hun søgte ikke en Gang. Hun vidste det: der var intet. Det var gaaet med, alt sammen med.

Men pludselig sagde hun: Frøken von Salzen! Hun tænkte ikke paa den tidlige Tid. Hun maatte tale med hende strax.

-Frøken von Salzen!

Hun tænkte ikke andet end blot det, som naar man gaar frem, gennem langt Mørke, mod et Lys.

-Hendes Naade sover, sagde Pigen.

Priorinden gik forbi hende uden at sige noget, ind i Sovekamret. Hun lukkede Døren efter sig og gik frem.

-Marie, sagde Frøken Salzen fra Sengen. Saa saa' hun Priorinden: "Barn", raabte hun, Barn dog! Hvad er der? De udstrakte Arme faldt kraftløse ned.

-Jeg maa tale med Dem. Det har Hast.—Og staaende foran Sengen, i en Strøm, uden at standse fortalte Priorinden alt. At hun havde sparet, og hvordan hun havde solgt og atter solgt....

-Men nu er der ingen Udvej længer....

Frøken von Salzen laa med lukkede Øjne. Hun virrede med Hovedet paa Pudlen.

-Men #De# tilbød mig en Gang—

Der blev en Stilhed.

Den gamle laa som før, som om hun intet havde hørt.

Og stakaandet sagde Priorinden igen:—De tilbød mig Penge....

Frøken von Salzen blev ved at ligge med lukkede Øjne—Jeg har dem ikke, sagde hun.

-Har ikke? Priorinden greb om hendes Arm.—Og hjælpeløst, saa stille, saa der knap var en Lyd. mens to smaa Gammelkone-Taarer trillede frem under de lukkede Øjenlaag, hviskede Frøken von Salzen:

-Han har jo faaet dem ... Det var #det,# jeg rejste om....

Priorinden stirrede et Øjeblik, som om hun ikke forstod. Saa faldt hun henover Sengen med et Skrig og brast i Graad. Frøken von Salzen græd ogsaa, stille og hjælpeløst, som de gamle græder....

Lidt efter lidt stilnede Graaden, og holdende hinanden i Hænderne, begyndte de at overlægge med graadkvalte Stemmer.

Og op paa Dagen tog Frøken von Salzen atter med Jærnbanen, og om Aftenen bragte hun Pengene.

Efter at hun var kommen hjem, sad de sammen i Frøken von Salzens Stue. De var ligesom lammede af Angsten endnu.

Saa sagde den gamle Frøken:—Hvad han har gaaet igjennem, den Stakkel!

-Ja—den lille Stakkel.

Den lille Priorinde skjælvede; hun havde ikke nævnet ham siden i Morges.

Sagte lagde hun sit Hoved ind til den gamles Bryst:—Tak, sagde hun. Tak. Hvor De er god.

Den gamle Frøken klappede hendes Haar med de rystende Hænder.

Der blev til Natten redt for Priorinden i Frøken von Salzens Sovekammer.

-Det giver mere Ro, sagde Frøken von Salzen, mere Ro, Barn, naar man er to sammen....

* * * * *

Et Par Dage efter fik de Telegram fra Otto Heinrich. Han vilde komme hjem om Aftenen.

De sad stille hen Dagen lang, i svimmel og afmægtig Angest: Om der var sket noget nyt. De turde ikke tænke og ikke tale. De glemte Arbejdet i deres Skjød, foldede mekanisk Hænderne og sukkede uden at vide det. For hundrede Gang sagde Frøken von Salzen:

-Men han vil naturligvis blot sé Dem, Barn—bare sé Dem, og troede det ikke selv.

Hen imod Aften kunde Priorinden ikke mere holde det ud i Stuen.

Det var, som skulde hun kvæles; der var ikke Plads til Hjærtet i hendes Bryst. Hun gik op og ned i Gangene i Haven, blot med et Tørklæde om Hovedet. Hun mærkede hverken Rusk eller Slud.

Men hun maatte gaa Plænen rundt og rundt.

Saa, da Tiden kom, da hun skulde hente ham, var alt pludselig forbi, Uro og Angest. Hun følte kun en eneste overmægtig Længsel efter at se ham. Hun skulde se ham igjen.

Og da Toget holdt, og hun saa hans Ansigt bag Vinduet, blegt og bevæget, og hun følte hans Hænder skjælvende i sine, og han bøjede sig ned over hende—hans Øjne var fulde af Taarer—og kun kunde sige:—Lille Mor—lille Mor!....

-Min stakkels Dreng—min stakkels Dreng! sagde hun blot.

Ja, han var kommen for at se dem! Ikke for andet end at se dem.

Lykkelige Dage, de to, som kom. Ingen talte om det, som nys var sket. Men som efter en stille Overenskomst droges Frøken von Salzen ind i deres Liv.

Ellers vilde Otto Heinrich helst være alene—uden fremmede:—Lad os være os tre, sagde han. Os tre—det er bedst.

De talte om gamle Dage, om hans Barndom, om Ferierne, da han var Kadet.

Otto Heinrich talte, helst om det. Og de andre forstod det, og mildt undveg de alt det, som kunde minde og saare, og talte kun om den gamle Tid.

Stille, fortabt i Tanker saa Otto Heinrich ind i Lampen.

Ja—han havde lidt, den stakkels Dreng—han havde gaaet noget igjennem. Naar han var gaaet til Ro, blev de to tilbage—stille Glæde holdt dem sammen. De talte ikke saa meget, Priorinden syslede rundt i Stuen, Frøkenen strikkede. En Gang imellem kun sagde de en Sætning—spurgte og svarede, altid om ham.

Den sidste Aften spaserede Otto Heinrich ene med sin Moder i Lindegangen.

Han gik tavs. Priorinden syntes, han var saa bleg i Halvmørket. Da de vendte sig for at gaa bort fra Alleen, hvor der var ganske mørkt, bøjede Otto Heinrich sig hastig ned og kyskede sin Moders Haand:

-Tilgiv mig, Mor, sagde han, og Tak for alt.—Priorinden følte en Taare paa sin Haand.

Et Par Timer efter rejste Otto Heinrich.

* * * * *

—Fire Dage efter fik Frøken von Salzen et Brev fra Berlin.

Pigen stod hos og troede, hendes Naade havde faaet "Slaget"—saa fortrukket blev hendes Ansigt.—Deres Naade! sagde hun angst, Deres Naade!

Men hendes Naade blev ved at læse stirrende i Brevet, ubevægelig:

—Det er med oprigtig Sorg jeg bringer Budskabet om Løjtnant von Waldecks saa pludselige Død. Hans Fader som ved Gravelotte heltemodig gav sit Blod for Fædrelandet, var min Ungdoms Kammerat. —Det synes, som om nylig en Del af Løjtnant von Waldecks Gjæld var betalt ved Slægtninges Hjælp; men den større Del har vel truet uafvendelig.

Han beder mig i det eneste Brev, han har efterladt, underrette Deres Naade om hans Død, at Deres Naade atter kan forberede Grevinden. Jeg vedlægger til Fru Grevinden et Brev.

Det maa i hendes Ulykke være hende en Trøst, at hendes Søn ved sin Død reddede sit Korps' Ære.

Med dybeste Højagtelse von Feldheim, Generalløjtnant.

Frøken von Salzen sad længe. Saa rejste hun sig og begyndte at gaa rundt i Stuen. Hun gik uden Stokkene. Hun talte med sig selv og blev ved at holde Brevet i Haanden.

Og med aaben Mund saa Pigen hende lukke Døren op og gaa hen ad Gangen.

Som gjennem et Slør saa Frøken von Salzen sig omgiven af Priorindens lille Stue, og hun talte med hende og syntes, hun saa hende kun ligesom langt borte ... og hun hørte Priorindens Svar utydeligt, som var hun slaaet af Døvhed.

Og med ét havde Moderen forstaaet, og hun udstødte et Skrig, og stivt strakte hun Armene frem for sig, og hæst sagde hun:—Brevet—Brevet! ... og hun smøg Frøkenens Hænder af sig og pegede paa Døren.

Og Frøken von Salzen havde sluppet hende, og hun saa Moderen knuge Brevet ind til sit Bryst. Frøken von Salzen naaede Døren, og støttende sig til Væggen vaklede hun tilbage hen gjennem Gangene.

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK ENKENS SØN ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set

forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and

the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation

requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.